

Kínai A2/AD és válaszreakciók Kelet-Ázsiában (1.)

China's A2/AD Challenge and East Asian Responses (1.)

BARTÓK ANDRÁS – WAGNER PÉTER

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Baranyi Tamás

Szöveggondozás és tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Bartók András – Wagner Péter, 2020.

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2020.

ISSN 2416-0148

Összefoglaló: Kína felemelkedése kapcsán szinte folyamatos az esélylatolgatás az USA-val való hatalmi egyensúly jövőjét illetően. Peking az elmúlt évtizedben jelentős védelmi reformot és haditechnikai modernizációt indított el a regionális erőegyensúly elérése érdekében, amely viszont a környező kelet-ázsiai államokat is reakcióra kényszerítette. Hipotézisünk szerint ezek az országok olyan biztonság- és védelempolitikai stratégiákra fókuszálnak, amelyek hasonlóak Pekingnek az amerikai erők elleni feltartóztatási törekvéseihez (A2/AD), és feladatuk aszimmetrikus elrettentésként akadályozni a kínai erőket. Az elemzés első részében a kínai fegyveres erők védelmi reformját tekintjük át, valamint azoknak az országoknak a kül- és biztonságpolitikai orientációját, amelyeket közvetlenül is érint Kína növekvő katonai jelenléte, és/vagy területi vitában is állnak Pekinggel (Japán, Dél-Korea, Fülöp-szigetek, Vietnám stb.).

Kulcsszavak: Biztonságpolitika, védelmi modernizáció, A2/AD, Kína, Vietnám, Japán, Dél-Korea, Tajvan, Malajzia, Fülöp-szigetek, Indonézia

Abstract: *In the past decade, Beijing embarked on a series of significant defense reforms and military modernizations in order to achieve a regional balance of powers with the USA. However, these actions also forced the neighboring East Asian countries to react and counterbalance. According to our hypothesis, these countries are adapting their security and defense policy similar to Peking's A2/AD doctrine used against U.S. forces, with the purpose of preventing China from being able to project its power on them. In the first part of our analysis, we will take a look at China's defense reforms and then take an overview of the countries foreign- and security policy orientation which are directly affected by China's constantly growing military presence and/or are in a territorial conflict with Beijing (Japan, South Korea, the Philippines, Vietnam, etc.).*

Keywords: Security Policy, military modernization, A2/AD, China, Japan, Taiwan, Vietnam, Philippine Islands, Indonesia, Malaysia, South Korea

BEVEZETÉS

Kelet-Ázsia évtizedek óta a világ demográfiai és gazdasági folyamatainak centruma, de a 2010-es évektől kezdve biztonságpolitikai értelemben is előtérbe került a térség. Kína gazdasági felemelkedését az elmúlt években katonai erősödése is követte, ami nagyhatalmi érdekérvényesítése kapcsán elsődlegesen az ún. hozzáférést-gátló/területmegtagadó képességek (*anti-access/area denial, A2/AD*) gyorsütemű kialakítása miatt érdekes minőségi és mennyiségi értelemben is. Ennek a képességcsomagnak kínai részről az a lényege, hogy a világ jelenlegi egyetlen szuperhatalmának,

az Amerikai Egyesült Államoknak a mozgásterét szűkítse, vagy lehetetlenítse el a Peking számára vitális fontosságú régióban, a Csendes-óceán keleti medencéjében.

Miközben azonban az esélylatolgatás általában Kína és az Egyesült Államok képességeinek összehasonlítására koncentrál, a kelet-ázsiai térség kis-államainak és középhatalmainak szerepe, illetve lehetősége háttérbe szorul. A 2000-es évekig fennálló erőegyensúly (vagy amerikai túlsúly) elmozdulása Peking javára Kelet-Ázsia országait is reakcióra kényszerítette, az egyes szereplők saját történelmi hagyományaik, Pekinggel és Washingtonnal meglévő politikai, katonai és gazdasági kapcsolatrendszerükkel összhangban kezdtek egyensúlyozásba. Ennek eredményeként Kína katonai-nagyhatalmi potenciáljának növekedése miatt a régió országaiban megfigyelhető egy hármas reakció:

1. Külpolitikában partnerség-építés a Kínát feltartóztatni képes szereplők irányába (USA, India, Japán).
2. Gazdasági dependenciában érintett szegmensek diverzifikálása (különösen igaz ez a koronavírus-járvány utáni időszakra).
3. Bizonyos katonai részképességek, mint az A2/AD vagy az erőketítés növelése.

Elemzésünkben utóbbi területet vizsgáljuk meg. Arra keressük a választ, hogy a kínai képességbővülésre aggodalommal tekintő térségbeli országok katonai értelemben hogyan reagáltak Peking növekvő katonai potenciáljára. Ezen országok számára a kínai haditengerészet elmúlt évtizedben lezajlott gyors erősödése (amelynek kimenetelét egyelőre nem ismerjük), a dél-kínai tengeren mesterséges szigetek építésére irányuló programja, illetve a kínai halászhajó milícia kibővülése és aktivitása új kihívást jelentett. Hipotézisünk szerint olyan műveleti képességek fejlesztésére fókuszálnak, amelyek sok esetben a kínai erőfölény mellett is – aszimmetrikus elrettentésként – kockázatos műveleti közeget jelenthetnek a kínai erőketítési platformoknak (hasonlóan Kína amerikai erő elleni A2/AD törekvéseihez).

Elemzésünk első részében a kínai fegyveres erő védelmi reformjairól adunk áttekintést, illetve bemutatjuk azokat az országokat, melyeket közvetlenül is érint Kína növekvő katonai jelenléte, és/vagy területi vitában is állnak Pekinggel (Japán, Dél-Korea, Fülöp-szigetek, Vietnám stb.). Az elemzés második részében ezeknek a kis- és középhatalmaknak a haditechnikai modernizációját elemezzük, a kínai terjeszkedés ellensúlyozására fejlesztett A2/AD, légierő és a haditengerészeti képességek tekintetében.

A szerzők köszönetet mondanak az íráshoz nyújtott segítségért Dr. Klemensits Péternek, Kisvári Tamás doktorandusznak és Nyirán Tamás kutatógyakor-
noknak.

A NÉPI FELSZABADÍTÓ HADSEREG KATONAI REFORMJAINAK ÁTTEKINTÉSE

A 2012-ben pártfőtitkárnak megválasztott Hszi Csin-ping vezetésével Kína 2013-ban hirdetett átfogó nemzeti reformprogramot, amelynek része volt a fegyveres erők jövője is. A korábbi évtizedekben a kínai haderő egy alapvetően szovjet mintájú, alulgépesített, területvédelemre berendezkedett tömeghadsereg volt, amelyet a szárazföldi erők túlsúlya jellemzett. A változtatás azért volt szükséges, mert ilyen fegyveres szervezettel a világ legnagyobb gazdasága, egyben politikai vezető szerepre törő ereje képtelen lenne befolyását és céljait megvalósítani a szűkebb dél-ázsiai régióban (különösen a Dél-kínai tengeren), és a tágabb nemzetközi környezetben is.

A kitágult kínai érdekek számára egy erőkitetésre képes, 21. századi technológiákat és modern képességeket birtokló haderőre van szükség, amelynek végső soron a világ jelenleg legfejlettebb haderejével kell felvennie a versenyt, reális elrettentést biztosítva. Bár a nemzetközi figyelem elsősorban a kínai haderő látványos és rendkívül gyors ütemű haditechnikai modernizációjára szokott fókuszálni, ez a fejlesztés önmagában keveset ér, ha nem kíséri olyan védelmi reform, amely biztosítja a hatékony, korunknak megfelelő haderő-szervezés és vezetés-irányítás struktúra kialakítását. A védelmi reformnak volt még egy kiemelten fontos eleme: a Kínai Kommunista Párt politikai kontrolljának megerősítése a fegyveres erők felett, ami részben a legmagasabb szintekig begyűrűző korrupció elleni harcot is szolgálta.

A hadsereget irányító Központi Katonai Bizottság a 2013-as bejelentés után Hszi Csin-ping vezetésével [dolgozta](#) ki a védelmi reformokat. 2015 májusában megjelent a Kína Védelmi Stratégiája nevű dokumentum, 2015 szeptemberében pedig bejelentették, hogy a haderő létszámát 2,3 milliőről kétmillióra csökkentik. A következő hónapokat szervezeti [átalakítások](#) és átszervezések jellemezték. A bejelentésekkel párhuzamosan, 2016. január 1-én publikálták az a [kulcsdokumentumot](#), amely a haderő teljes spektrumában hozott változásokat. A „Központi Katonai Bizottság állásfoglalása a nemzeti védelem és katonai reformok elmélyítéséről” című dokumentum 2020 végéig jelölte meg a reformok időszakát, a fentebb említett szervezeti változások mellett felölelve a menedzsment, személyügy, kiképzés, oktatás, toborzás, kutatás fejlesztés, civil-katonai integráció, illetményreform stb. területeket is.

A védelmi reformot kísérő haderő-modernizáció központi eleme a hozzáférést gátló/területmegtagadó képességek fejlesztése. Bár a kifejezésnek nincs általános definíciója (a NATO-ban sem), a NATO Védelmi Kollégium egyik anyaga az alábbi meghatározást [javasolta](#) 2016-ban: Az A2/AD egy olyan összetett védelmi koncepció, amelynek a célja, hogy 1) megakadályozza a potenciális ellenfelet, hogy akadálymentesen felvonultassa erőit egy vitatott térségben, vagy hogy 2) megakadályozza a potenciális támadót, hogy korlátozásoktól mentesen hajtson végre katonai műveleteket egy ilyen

térségben. Bár ez a meghatározás egyfajta védekező stratégiaként mutatja be a koncepciót, egyes amerikai haditengerészeti [vélemények](#) szerint az A2/AD offenzív képességet is magában rejt.

A definiálás kapcsán fontos hangsúlyozni, hogy a lehetséges konfrontációk köre nemcsak két fél szembenállására korlátozódik, hanem olyan scénáriókra is, ahol az A2/AD képességek célja, hogy elrettentsen egy „harmadik fél által eszközölt beavatkozást”, esetünkben azt, hogy az USA hadereje [támogatást](#) nyújthasson valamelyik helyi szövetségesének. A koncepció kínai [elnevezése](#) is ezt tükrözi: *intervenció-elleni stratégia* („反介入战略”, *fǎn jièrù zhànlüè*). Ennek megfelelően az A2/AD nem csupán a kínai-amerikai viszony szempontjából meghatározó kérdés, hanem azon országok köre számára is, amelyek részei az amerikai biztonsági garanciák alkotta rendszernek.

Mit jelent a gyakorlatban az hozzáférést gátló/területmegtagadó képességek fejlesztése? Részben olyan ballisztikus rakéták és nagy hatótávolságú robotrepülőgépek fejlesztését, amelyek fenyegethetik az amerikai flottacsoportosításokat a Csendes-óceán keleti medencéjében, valamint a támaszpontokat Japánban és Dél-Koreában. Emellett a kínai mélytengerei flotta fejlesztése is ide tartozik: repülőgép hordozók, cirkálók, rombolók építése olyan modern rakétarendszerekkel, amelyekkel szintén „fejfájást” okozhatnak az amerikai flottának. Kína az elmúlt években olyan ütemben állította hadrendbe különböző osztályú hadihajóit, ami még az amerikai elemzőket is meglepte.

Kína tengeri erőketitési és A2/AD elrettentési képességinek fejlesztéséhez a fegyverrendszereken túl jelentősen hozzájárul a mesterséges szigetek 2013 óta zajló építése a Dél-kínai tengeren. Kína számára az újonnan létrehozott vízfelszín fölötti területek az elmúlt években nem csupán a területi követeléseinek alátámasztását szolgálta, de az azokon kialakított támaszpontokkal [katonai jelenlétét](#), illetve az USA haderejével, valamint a délkelet-ázsiai államokkal szembeni elrettentési képességét is jelentősen növelte.

REGIONÁLIS VÁLASZOK A KÍNAI KATONAI REFORMOKRA

Miközben a globális térben Kína számára az Egyesült Államok regionális dominanciája jelent fenyegetést, addig Kelet-Ázsiában számos kis- és középhatalom érez hasonlóképpen Pekinggel szemben. A fenyegetés elvont jellege mellett Kína több állammal is területi vitában áll az országot körülvevő tengereken. Az alábbi táblázat a vizsgált országok Kínával és USA-val meglévő kapcsolatrendszerét tekinti át, valamint azt, hogy milyen védelempolitikai reformok vannak folyamatban.

1. táblázat.
A kelet-ázsiai országok biztonságpolitikai viszonyrendszere
Kínával és az USA-val

	Szignifikáns partneri viszony az USA-val Szignifikáns partneri viszony Kínával	Fenyegetés percepció Kína kapcsán/területi viták	A2/AD vonatkozású hivatalos haderőfejlesztési program
Tajvan	USA	Kína egzisztenciális fenyegetést jelent, szigetek a Dél-kínai tengeren	<i>Overall Defense Concept</i> (2017) – aszimmetrikus képességfejlesztés tengeri célpontokkal szemben
Japán	USA	2004 óta a stratégiai dokumentumokban Kínai fenyegetést jelent Senkaku/Diaoyu szigetek	<i>Dynamic Joint Defense Force</i> fejlesztési program (2019-2024), Középtávú Védelmi Irányelvek
Dél-Korea	USA	Nem hangsúlyos, Észak-Korea miatt kihívás a regionális stabilitásra	<i>Defense Reform 2.0</i> – elemeiben tartalmaz tengeri/légierő komponenseket
Vietnam	Egyik sem	A Paracell és Spratly szigetek. Összeprésések/ „szürke zónás” műveletek	Katonai fejlesztésekben partvédő képességekre fókuszál
Fülöp-szigetek	Mindkettő	Spratly szigetek, Scarborough zátony. „Szürke zónás” incidensek, szigetviták kapcsán	<i>Armed Forces of the Philippines (AFP) Modernization Act (revised) 2013-2028</i>
Malajzia	USA	Spratly szigetek. 2015 óta növekvő feszültség	2020-2030-ra ütemezett átfogó haderőfejlesztési program
Indonézia	Egyik sem	Natuna-szigetek a Dél-kínai tengeren	<i>Global Maritime Fulcrum</i> (2014) politika védelmi vonatkozású fejlesztései

Mint utaltunk rá, a kínai A2/AD képességeket elsősorban az Egyesült Államok korlátozása céljából fejlesztették. A környező országok szempontjából a kínai tengeri erő kivetítési képességek a korábbi katonai egyensúly eltolódásához vezettek, ami arra kényszerítette őket a legtöbb esetben, hogy oly módon egyensúlyozzák ki ezt a változást, hogy külpolitikai kapcsolatrendszerükön keresztül közeledtek az Egyesült Államok felé.

Japán stratégiai dokumentumaiban Kína tengeri katonai aktivitásának problémája egy 2004-es incidenst követően jelent meg, azóta szerves része a szigetország biztonsági [kihívásokról alkotott percepcióinak](#). A japán Nemzeti Biztonsági Stratégia (2013) és az arra épülő későbbi stratégiai dokumentumok már komoly kihívásként azonosítják a kínai katonai képességek növekedését, illetve a [Szenkaku-szigetek kapcsán](#) a kínai fél részéről tapasztalt provokatív lépéseket. Japán stratégiája ennek megfelelően egyrészt saját képességeinek fejlesztése, valamint szövetségi kötelekeinek erősítése az Egyesült Államok irányába. Utóbbi szempontjából az elmúlt néhány év egyik legfontosabb mérföldköve volt a védelmi törvények módosítása, amely a [kollektív-önvédelem](#) jegyében, bizonyos keretek között lehetővé tette a Japán Önvédelmi Haderő (*Jieitai*) egységei számára az amerikai egységek támogatását, akár abban az esetben is, ha Japánt nem éri közvetlen támadás. Az amerikai védelmi garancia ellenére Japán önálló védelmi képességei is számottevőek a felszíni hajóegységek, tengeralattjárók, hajó elleni rakéták és a vadászgépek terén is. Tokió 2012 óta látványos partnerépítésbe kezdett Délkelet-Ázsiában a biztonsági együttműködés terén. Ennek keretében 2015 óta rendszeressé váltak a Tengerészeti Önvédelmi Haderő nagyobb hajóegységeinek látogatásai ASEAN partnerországok kikötőiben. Az [Indo Pacific Deployment](#) keretében átfogó bizalomépítési folyamat zajlik a szigetország és regionális partnerei között.

Dél-Korea védelempolitikájában a legfontosabb kihívást Észak-Korea jelenti, Kínával nincs szigetvitája. Azonban a regionális stabilitás szempontjából, valamint amerikai szövetségese iránti elkötelezettségéből fakadóan áttételesen van oka aggodalommal figyelni a térségben kialakult [erőviszonyokat](#). Dél-Korea haditengerészetének fejlesztése központi szerepet kap a 2000-es évek óta, holott ezt Észak-Korea (vagy annak haditengerészete) önmagában nem indokolná.

Tajvan számára a kínai haderő fejlesztései, valamint Peking elköteleződése amellet, hogy szükség esetén fenntartja a jogot akár katonai erővel végrehajtott országegyesítésre, a kínai képességeket növekedését egzisztenciális fenyegetéssé teszik. Nemzetközi elszigeteltsége, valamint Kínához viszonyított területi, demográfiai és gazdasági hátránya okán a Pekinggel szembeni erőviszonyok legfeljebb az elrettentés stratégiáira adnak lehetőséget. Bár az Egyesült Államok hivatalosan nem nyújt garanciát Tajvan védelmére egy esetleges külső támadás esetén, az 1979-ben elfogadott Taiwan Relations Act „stratégiai kétértelműsége” olyan mozgásteret ad, mely egyszerre hivatott visszafogni Tajpej hivatalos elszakadási ambícióit és Peking katonai erővel végrehajtott országegyesítési elképzeléseit. A de facto „szigetország” védelmi eszközöket javarészt az USA-tól

vásárol, Washington pedig elkötelezte magát egy kínai katonai támadás esetén Tajpej támogatására. Az erőviszonyok azonban az elmúlt évtizedekben drasztikusan átbillentek a kínai fél javára, így Tajvan is rákényszerült, hogy újraértékelje elrettentésre vonatkozó stratégiai opcióit. Helyzetének erősítése érdekében Tajvan 2016-ban hirdette meg *New Southbound Policy* stratégiáját, melynek fontos eleme Tajpej ASEAN országok felé [irányuló kapcsolatépítése](#).

A Fülöp-szigetek a hidegháború alatt az Egyesült Államok szövetségese volt (*Mutual Defence Treaty*, 1951). Az amerikai állandó katonai jelenlétet 1991-ben felmondták, a csapatok kivonása 1995-ben fejeződött be, majd még ugyanebben az évben – [valószínűleg](#) az USA távozását kihasználva – Kína elfoglalta a Fülöp-szigetekhez tartozó Mischief zátonyt. Peking növekvő befolyása az 1990-es évektől [egyensúlyozó](#) politikára kényszerítette Manilát, az 1997-es ázsiai gazdasági válság után elmaradó nyugati támogatás miatt a gazdasági kapcsolatok erősítése kényszerként jelentkezett. A 2010-ben megválasztott III. Benigno Aquino elnök, érzékelve az Obama-adminisztráció növekvő figyelmét, ismét a szorosabb amerikai együttműködés mellett kötelezte el magát. Kína 2013-ban ellenőrzése alá vonta az országhoz tartozó Scarborough zátonyt, amelyre válaszul Manila a hágai Állandó Választott Bíróság elé [vitte](#) a Kínával meglévő szigetvitáját. Aquino elnök emellett 2014-ben újraindította az ország katonai reformját.

A 2016-ban megválasztott Rodrigo Duterte több szempontból is a legélesebb váltást jelentette Fülöp-szigetek modern történetében, amelyre részben korábbi politikai tapasztalata, részben az addig az évtizedek óta hatalmon levő politikai elitől különböző háttere ad magyarázatot. Bár a nemzetközi sajtó általában csak botrányos megnyilvánulásai miatt foglalkozik vele, az új elnök bel- és külpolitikai lépései a valóságban több folytonosságot mutatnak, mint változást. Nevéhez köthető a két legjelentősebb fülöp-szigeteki felkelő szervezettel való megbékélés, vagy a védelmi reform folytatása. Az Egyesült Államokkal szemben tett hangzatos bejelentései (pl. közös hadgyakorlatok [felfüggesztéséről](#) 2016-ban) inkább Kína felé tett látványos, de be nem tartott gesztus volt, konfrontatív megnyilvánulási mellett is évi több száz millió dollár katonai [segélyt](#) kapott a Pentagontól. Látványosnak tűnő irányváltás így inkább csak Kínával kapcsolatban volt tapasztalható: a vélt gazdasági előnyökért cserébe jelentősen tompította a két ország között meglévő vitát a Dél-Kínai tengeren. Elnöksége idejére esett Állandó Választott Bíróság [ítélete](#), amely Kínával szemben a Fülöp-szigetek szuverenitását állapította meg a Scarborough zátonnyal kapcsolatban, ám Duterte került az érdemi konfliktust. Kínai részről értékelték az irányváltást, Hszi Csin-ping és Duterte 2016 és 2019 között [nyolc alkalommal](#) találkoztak, a fülöp-szigeteki elnök öt alkalommal látogatott Pekingbe. Duterte elnöksége elején mintegy 24 milliárd dollárnyi kínai, főként infrastrukturális befektetésre kapott ígéretet, bár 2020-ig ezekből kevés [realizálódott](#).

Vietnám viszonyrendszerét Kínával és az Egyesült Államokkal az 1990-es évek óta a folyamatos egyensúlyozás jellemzi. Mivel az ország évtizedek óta a Vietnámi Kommunista Párt irányítása alatt áll, a külkapcsolatokban nem figyelhető

meg olyan volatilitás, mint a Fülöp-szigetek egymást követő elnöki adminisztrációinak esetében. Hanoi Pekinggel az 1990-es évek elején, [Washingtonnal](#) pedig az 1980-as évek külpolitikai elszigeteltsége után, az évtized végén normalizálta kétoldalú kapcsolatait. Amíg az Egyesült Államok jelenléte az országban gyakorlatilag a vietnámi háborúkra és a 2000-es évektől indult időszakra korlátozódik, addig Kínával több ezer éves civilizációs, kulturális és politikai kapcsolatok jellemzőek, ami Hanoi szempontjából magyarázza a két relációban jelentkező egyensúlytalanságot.

Vietnám számára Kína egyszerre barát és ellenség, ami rendkívül óvatos és kifinomult [egyensúlyozásra](#) kényszeríti az országot. A vietnámi vezetés célja a gazdasági és politikai kapcsolatok erősítése, miközben következetesen kiáll az ország területi integritásának megvédése mellett (A két ország között mind a Spratly- [Huong Sa], mind a Paracel-szigetek [Truong S] esetében területi viták állnak fenn). Jól jelzi ezt a [kettőséget](#), hogy 2014-ben a két fél közötti viszony egy kínai olajfúró torony vietnámi vizekre vontatása miatti incidens nyomán erősen megromlott, hónapokkal később viszont Hanoi maga is csatlakozott a Pekingi kezdeményezésű Ázsia Infrastrukturális Befektetési Bank (AIIB) alapításához.

A vietnámi biztonságpolitikát 1998 óta a „három nem” elve határozta meg: Eszerint az ország nem köt katonai szövetséget, nem szövetkezik egy országgal egy másik ellen, és nem engedélyezi katonai támaszpontok létesítését az országban. Bár elvileg ezek jelentősen lekorlátoznák az ország mozgásterét a biztonság- és védelempolitika terén, a [gyakorlatban](#) mégis lehetővé tették idáig is, hogy Hanoi érdekeinek megfelelően fejlessze kapcsolatait ne csak Kínával, de az USA-val, Japánnal és Ausztráliával is. A legutóbbi 2019-es védelempolitikai [Fehér Könyv](#) ezen a téren is változást jelentett. Mint a CSIS amerikai kutatóintézet egyik szakértője [megjegyezte](#), a „három nem” teret adott a „négy nem és egy talán” doktrínájának. Az új, negyedik tagadás az erő használatára, vagy az azzal való fenyegetésre vonatkozik a nemzetközi kapcsolatokban. Ezt a négy „nemet” egészíti ki, hogy „körülményektől és speciális feltételektől függően” Hanoi esetleg megfontolhatja védelmi és katonai kapcsolatok fejlesztését harmadik országokkal. Ha ezt az elmozdulást párhuzamba állítjuk a 2019-es Fehér Könyv Kínát érintő [megállapításaival](#), látni lehet, hogy a vietnámi vezetés ha óvatosan is, de kritikusan áll Peking ambícióihoz. A kérdés ezek után, hogy mindez miként érintheti a jövőben a vietnámi-amerikai kapcsolatok fejlődését.

Malajzia bár érintett a dél-kínai tengeri szigetvitában, hagyományosan jó kapcsolatokat ápol Pekinggel. Malajzia történelmi okok miatt alapvetően [bizalmatlanabb](#) a nyugati hatalmak irányába, ezért lehetőségei szerint törekszik egyensúlyozni. Az utóbbi években ennek ellenére a kínai aktivitás egyre fokozódó problémát jelentett Kuala Lumpur számára, főként az energiahordozók kitermelése miatt. A legutóbbi komolyabb konfrontáció 2020 tavaszán zajlott, amikor a térségben kínai hajóegységek [zaklattak](#) maláj olajfúró állomásokat. Ezen folyamatnak köszönhetően, bár a politikai egyensúlyozás továbbra is óvatosabb hangnemet jelent az ország vezetésének részéről, az utóbbi években

Malajzia is egyre nagyobb hangsúlyt fektetett a védelmi szektor fejlesztésére. A politikai kontextus miatt azonban ennek hosszú távú hatásairól egyelőre korai lenne messzemenő következtetéseket levonni, 2018-ban ugyanis az 1950-es évek óta hatalmon levő politikai formációkat a 2015-ben szerveződött ellenzéki pártok koalíciója győzte le a választáson, így az országban zajló átfogó – többek között védelmi – reformok eredményessége nagyban függ az új politikai vezetés hatalmának fokozatos konszolidációjától.

Malajzia 2020-ban ambiciózus haderőreformot helyezett kilátásba, ami [2020-tól 2030-ig](#) a haderő átfogó strukturális optimalizációját, képességfejlesztéseit, valamint a védelmi ipar megerősítését jelenti. Kuala Lumpur számára a korábbi reformtörekvések során komoly problémaként merült fel a kínai tengeri nyomásgyakorlással szembeni képességhiány (IISS Military Balance 2020:288), így a jelenlegi szakaszban a tengeri képességek fejlesztése, valamint a partvédelem is hangsúlyos szerepet kap.

Indonézia szintén hagyományosan jó viszonyt ápol Pekinggel. Ennek egyik legfontosabb pillére a gyarmatbirodalmak elleni küzdelem során kialakult kötődés az el-nem-kötelezettek táborához, így a nagyhatalmi erőpolitikában Jakarta és Peking több esetben is hasonló mintázatot mutatott a külön-utas törekvések terén. Indonézia érintettsége a dél-kínai-tengeri viták kapcsán kevésbé összetett, mint a már tárgyalt országok esetében, mivel nincs olyan sziget, zátony, amely konkrét vita tárgyát képezné Jakarta és Peking között.

Indonézia igyekszik is hangsúlyozni, hogy nem tekinti magát érintettnek a dél-kínai-tengeri kérdésben. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne egymással ellentmondó szuverenitási koncepciója a tengervizekkel összefüggésben. A kínai „kilencpontos-vonal” által kijelölt [területigény magába foglalja Indonézia kizárólagos gazdasági övezetének egy jelentős szeletét](#) a Natuna-szigetekhez kötődő vizek kapcsán, így bár a „Natuna tengerként” is emlegetett terület sokszor nem a dél-kínai-tengeri kínai területviták részeként kerül megjelenítésre, lényegében szerves része a kínai területi követelések jelentette problémakörnek. Ennek megfelelően, bár Indonézia hagyományosan semlegesebb álláspontjának sok elemét igyekszik továbbra is megőrizni, a gyakorlatban a többi országhoz hasonló stratégiai útkeresésének részét képezik a tengeri területvédelemhez kötődő fejlesztések.

Indonézia 2014-ben meghirdetett *Global Maritime Fulcrum* politikája a tengeri érdekeltségek szélesebb körű kiaknázása és infrastruktúrafejlesztése mellett többek között a vonatkozó [védelmi képességek fejlesztését](#) irányozta elő. Jakarta fejlesztéseinek koncepcionális logikáját jól illusztrálja, hogy az „elrettetés” kérdése deklarált szempont. 2018-ban például a Natuna-szigeteken létrehozott új támaszpont kapcsán a védelmi minisztérium egyértelműen hangsúlyozta annak [elrettető funkcióját](#) a tengeri határvidéken tapasztalt agresszióval szemben.

KONKLÚZIÓ

A Kínai Népköztársaság több évtizede zajló katonai reformjainak köszönhetően nem csupán a haderők szervezeti átalakulása és a területvédelmi eszközeinek korszerűsítése történt meg, hanem az ország katonai erőketívítési lehetőségei is hatalmasat fejlődtek. A kínai katonai fejlesztések nem maradtak visszhang nélkül a térségben, így nem csupán az Egyesült Államok, de a régió azon országai is megjelenítik kül- és biztonságpolitikájukban (különböző mértékben) a Kínával kapcsolatos fenyegetettség percepcióit, amelyek területvitákban érintettek Pekinggel. A tanulmány következő részében mindezek ismeretében az egyes országok katonai képességeinek és stratégiájuknak alakulását mutatjuk majd be.